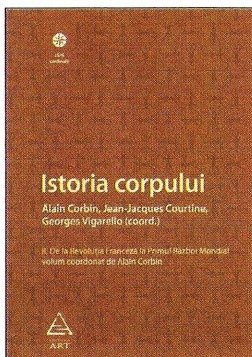

MENTALITĂȚI

*Corpul, fiziologia
și cultura „somatică“***Alain Corbin, Jean-Jacques
Courtine, Georges Vigarello
(coord.)****Istoria corpului (II). De la Revoluția
Franceză la Primul Război Mondial****Editura Art, 2008**

53 lei

*traducere din limba
franceză de Simona
Manolache, Camelia
Bibolaru, Cristina Drabta,
Giuliano Sfichi*

Periplul cultural și iatro-istoric al reprezentărilor și interpretărilor corpului uman acoperă, în acest al doilea volum, secolul al XIX-lea. Corpul se redefineste, în această perioadă, el fiind subiect de cercetare al științelor umane, în cadrul unei antropologii pluraliste, profund legată de modernitate și de progresul social occidental.

Ca și în primul volum, cititorul trebuie să facă față unei varietăți aproape deconcertante de abordări și subiecte de cercetare – în fond, o istorie conceptuală eterogenă, marcată prin dezvoltare științifică, maturizare ideatică, crize doctrinare și abandonuri teoretice inevitabile.

Tomul secund, dintr-o serie de trei, este coordonat de Alain Corbin, care organizează tematica acestuia prin problematici strict precizate, cu apetență pentru studiile de caz: influența anatomiei patologice și apariția craniologiei prin frenologia lui Franz Gall, începutul riscant al anesteziei, elaborarea unui imaginar modern (bazat pe criterii biologice) al relației fizice carnale și dezvoltarea implicită a sexologiei, nașterea noilor tehnologii medicale impusă de revoluția industrială, scientizarea raportului dintre fizic și mental, impunerea igienismului și epidemiologiei (Louis Pasteur, Robert Koch), remodelarea clasicizantă a corpului prin apariția sportului și a spiritului olimpic.

Trupul face acum parte dintr-o construcție socială a realității, în care localizaționismul cerebral (Paul Broca) și anatomia funcțională a organismului fizic se completează cu noile repre-

zentări comunitare ale corpului. Vitalismul transformă „corpul viu într-un spațiu dinamizat, în care numeroase căi de comunicație și drumuri se intersectează și se întîlnesc“. De aici și o paradoxală terapeutică prin exces: „transformarea unei dureri cronice într-o durere acută, însoțită de o criză, poate conduce la vindecare“.

Există, de asemenea, substanțiale raportări conceptuale la artă: noul realism artistic, nudul, modelul și privirea fotografică, imagistica simbolică a corpului și expresionismul caricatural (Honoré Daumier).

În inima unei culturi „somatice“ dominate de o terapeutică și o fiziologie tehnico-experimentale (Claude Bernard), apar primele repere ale unei noi medicini: medicina socială. „*L'homme machine*“ al lui La Mettrie din secolul al XVIII-lea este înlocuit de o ființă socială cu infirmități fizice, cu tare degenerative și dizabilități relaționale; se vorbește de portretul „antifizicului“ și de o „medicină a diformităților“, apare teratologia (ca știință a malformațiilor congenitale). O antropologie a marginalului social se creează pe baze empiric-clinice și pe principiile de funcționare a instituțiilor azilare și de caritate (acestea din urmă, rînd pe rînd, devenind – din fortărețe și închisori – azile de nebuni și cerșetori, pentru ca, în final, să ajungă spitale). Medicina legală se dezvoltă prin eforturile unui Mathieu Orfila sau Ambroise Tardieu, crima devenind obiect de studiu biologic și medical, iar criminalii fiind „clasificați“ din perspectiva stigmatelor înnăscute – atavismele (Cesare Lombroso). Boala psihică începe să fie abordată printr-o disciplină modernă a criteriilor psihopatologice și clasificărilor clinice, precum efemera teorie a degenerării (Bénédict Morel), iar studiile asupra isteriei (Jean Martin Charcot) îl vor impulsiona ulterior pe Sigmund Freud.

Încetul cu încetul, corpul uman începe să capete o istorie proprie desprinsă dintr-o rețea de semnificații medicale, dar și social suportive, iar din această țesătură va emerge omul secolului XX – un secol al totalitarismelor politice, dar și al exceselor culturale și medicale.

Octavian Budă